

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref. 201101274-/VEF av 10. mai 2012.

Høring – formidling av grunnbok- og matrikkelinformasjon fra Statens kartverk

Norsk Redaktørforening (NR) gir sin fulle tilslutning til intensjonene bak forslagene som Miljøverndepartementets prosjektgruppe har lagt fram i sin utredning om fremtidig formidling av eiendomsinformasjon.

Det er vår oppfatning at virkeliggjøring av hovedlinjene i prosjektgruppens forslag vil tilbakeføre den sterke norske tradisjon med stor åpenhet omkring eierforhold til eiendommer og om eiendomsinformasjon, slik det også ble påpekt i lovproposisjonen om eiendomsregistrering (matrikkelloven)¹.

Den historiske eiendomsmatrikkelen var en tabellarisk oppstilling av nøkkelopplysninger hentet fra det åpne tinglysingsystemet (grunnboka og pantebøkene), med åpenhetstradisjoner tilbake til sagatidens tingsamlinger. Like fram til slutten av 1900-tallet var grunnbøker og pantebøker i praksis åpent tilgjengelige for allmennheten ved de lokale domstolskontorer, men da datateknikken skulle innføres på 1980-tallet fant man samtidig på at informasjonene i systemet skulle bli en salgsvare. Fra den tid ble allmennhetens tidligere åpne tilgang til grunnbøker, pantebøker og annen matrikkelinformasjon vanskeliggjort.

Med bestemmelsene i matrikkelloven (vedtatt 2005) og matrikkelforskriften (fra 2010) ble tilgjengeligheten til matrikelopplysninger ytterligere vanskeliggjort gjennom særdeles komplisert regelverk. I de siste årene er innsyn- og utleveringspraksis fra matrikkelen blitt praktisert på mange ulike måter rundt omkring i landet, på grunn av uklart regelverk.

Forslagene fra prosjektgruppen kan virkeliggjøre det Miljøverndepartementet uttalte i lovproposisjonen, men som departementet den gang aldri tok den fulle konsekvensen av: ”Departementet legg vekt på at matrikkelen skal vere eit ope, offentleg register.”

I høringsbrevet har departementet særlig bedt om synspunkter på disse punktene:

1. Eiendomsinformasjon til publikum

Det er foreslått at allmennheten skal få gratis online tilgang via Internett til tinglyst informasjon og eiendomsinformasjon fra Statens kartverk, og at tjenesten vil være åpen hele døgnet. Vi anbefaler dette forslaget så sterkt vi kan og understreker viktigheten av prosjekt-

---

¹ Ot.prp.nr.70 (2004-2005). Om lov om eignedomsregistrering, punkt 30.3.

gruppens påpekning av at allmennhetens behov er å få tilgang til informasjon, ikke data (som råvare). Vi slutter oss til gruppens oppsummering til sist i punkt 8.1.1., om at "...Kartverket i fremtiden bør tilrettelegge at for at publikum får gratis tilgang til all grunnboksinformasjon på web for enkelteiendom via en særskilt søke- og visningstjeneste egnet for dette formålet. Løsningen bør være et supplement og en avlastning til dagens telefonsvartjeneste ved Kartverkets kundesenter..."

I samme punkt anbefaler gruppen at løsningen ikke skal gi tilgang til personnummer² og at det bare skal være mulig å søke på registerenhet. Det siste innebærer at man ikke skal kunne søke på navn. Det er vår oppfatning at departementet bør se nærmere på den utredningens manglende begrunnelse for både utelukkelsen av tilgang til fødselsnummer og til å søke på navn. I denne forbindelse antar vi at departementet uansett kun tenker på personnavn, og ikke på navn på andre typer eiere.

Vi har to innvendinger mot forslaget til begrensninger:

For det første: Fødselsnummeret er en nøytral identifikator som bare har latt seg misbruke til legitimasjon fordi mange har arbeidet for at nummeret skal være hemmelig og vanskelig tilgjengelig. Vi viser i denne forbindelse til rapport fra arbeidsgruppe nedsatt av Finansdepartementet og Fornyingsdepartementet for utveksling av grunndata på personinformasjonsområdet, avgitt 15. juni 2007, side 41 ff.³

For det andre: Når det gjelder adgangen til å søke på navn, er det lite logisk å tilby et system der man altså skal få tilgang til navn på eier (hjemmelshaver), men ikke kunne søke på samme. Det er mange situasjoner der allmennheten kan ha behov for oversikt over hvilke eiendommer en bestemt person er knyttet til, for å kunne ivareta egne rettslige interesser. Vi kan heller ikke se av lovproposisjonen at man i forarbeidene har satt slike grenser for bruk av navn, bortsett fra at personnavn ikke skal legges ut i en fullt åpen nettløsning, eller kunne brukes til markedsføring, uten samtykke fra personen selv.

Vi savner også til dette punkt en drøfting og klargjøring av innsynsmulighetene i pantebøkene, som i stor grad også er digitalisert og dermed kan tilgjengeliggjøres gjennom samme løsning – og som hører naturlig sammen med grunnboka.

I merknaden til den aktuelle forskriftsparagraf (§ 2) i gruppens forslag, i utredningen side 99, er det vist til matrikkelloven § 29 som hjemmel for allmennhetens innsyn. Dette kan virke noe forvirrende, ettersom § 29 i loven etter spesialmerknaden å dømme bare gir innsyn i opplysninger om registeret som sådan, på samme måte som innsynsretten i personopplysningsloven § 18, samt innsyn i opplysninger om egne eiendommer. For utlevering av opplysninger om andre eiendommer er det vist til matrikkelloven § 30.

2. Statens kartverk sin rolle og forholdet til konkurranse i markedet

Vi slutter oss til de synspunkter som er fremkommet om at Statens kartverk ikke skal ha noen kommersiell rolle ut over å gjøre informasjon tilgjengelige for allmennheten og å stille rådata til rådighet for profesjonelle aktører. Vi er også skeptisk til avgjørelsen om at Kartverket skal delfinansieres av inntekter fra informasjonsformidling fra grunnbok og matrikkel.

---

² Vi antar at gruppen mener fødselsnummer.

³ Rapporten finnes i pdf-versjon [under denne lenken](#).

3. Pris på data

Se punkt 2 ovenfor.

4. Forholdet til personvern

Vi slutter oss til prosjektgruppens begrunnelse og forslag på dette området, men med en viss skepsis til forslaget om at markedsaktører skal søke kartverket om tilgang. Det kan åpne for vilkårlighet dersom kartverket skal veie aktørenes behov for tilgang opp mot personvernet, og det synes ganske unødvendig så lenge de aktuelle data ikke er sensitive. Det må være tilstrekkelig at aktørene i avtaler/kontrakter blir orientert om gjeldende regler for bruk og behandling av informasjonen.

Vi minner om at aktørene selv overtar et ansvar for å behandle alle informasjoner i samsvar med lover og regler når de tar dem i bruk. Dette ble også understreket i lovproposisjon, Ot prp nr 70 (2004-2005) Om lov om egedomsregistrering, side 157:

Matrikkelstyresmaktene må krevje at den som ber om opplysningar står inne for at handlinga vil vere i samsvar med heimel etter lov om egedomsregistrering, eller at mottakaren har annan heimel etter personopplysningslova § 8. Matrikkelstyresmaktene skal ikkje kontrollere handlinga ut over dette. Det må skje innanfor dei ordinære rutinane for kvalitetssikring og kontroll i personopplysningslova. Den som får utlevert opplysningar er pliktig til å behandle desse etter reglane i personopplysningslova.

5. Journalistiske formål

Hensynet til mediernes samfunnskritiske oppgaver ble overhodet ikke nevnt ved utarbeidelsen av matrikkelloven, men kom – etter diverse henvendelser fra medieorganisasjonene – inn i en slags ”halv bisetning” i matrikkelforskriften. Per dags dato er det ingen i Kartverket som kan forklare hva bestemmelsen betyr i praksis.

Dessverre ser det ut som prosjektgruppen heller ikke har gått nærmere inn i dette tema, utover å henvise til a) unntaket i personopplysningsloven § 7 om at lovens sentrale deler ikke gjelder for behandling av personopplysninger med journalistisk formål, b) en henvisning til en klagesak i Personvernemnda med utgangspunkt i bestemmelsen og c) en henvisning til at samme regel gjelder i Danmark.

Dette er formodentlig bakgrunnen for at prosjektgruppen har tatt med en henvisning til personopplysningsloven § 7 i utkastet til forskriften § 8 om felles bestemmelse for avgivelse av eiendomsinformasjon. Henvisningen står som siste setning i tredje ledd, men henger dårlig sammen med øvrig innhold i samme avsnitt, og bør derfor skilles ut som et eget selvstendig fjerde avsnitt.

Henvisningsteksten til personopplysningsloven § 7 er for øvrig misvisende, ettersom ”opinionsdannende” formål ble tatt ut av bestemmelsen ved Stortingets vedtak 20. april i år.

Medienes behov for tilgang til presise opplysninger i forbindelse med journalistisk arbeid er ikke ivaretatt ved bare en slik henvisning til personopplysningsloven. Vi foreslår at redaksjoner i arbeid med journalistiske formål tas med i oppregningen i forskrift-utkastets §4

andre ledd. Vi minner om at mediens eventuelle bruk av informasjon er underlagt både etisk og rettslig kontroll, noe som blant domstolene tar hensyn til i sine vurderinger av behovet for kontroll med informasjonsbehandling.

Eksempelvis brukte Høyesteretts daværende kjæremålsutvalg disse premissene i en kjennelse i 2002 der en avgjørelse i lagmannsrett om å nedlegge referatforbud for deler av en dom ble opphevet:

”Opplysningane er i utgangspunktet strengt personlege, men det er i saka her tale om opplysningar som har vore avgjerande for at deler av fengselsstraffa er gitt på vilkår. Omsynet til offentleg innsyn er då sterkt. Utvalet peikar på at det både gjennom lovreglar og gjennom etiske reglar for pressa, vil vere styringar for i kva grad opplysningane blir nytta på ein måte som går for langt i å opplyse om strengt personlege tilhøve og i å gi grunnlag for å identifisere domfelte.

Det blir etter dette ikkje gitt forbod mot offentleg attgjeving av dommen.”

Høyesterett viste til denne uttalelsen ved behandling av lignende forhold i Rt-2007-518, og Hålogaland lagmannsrett har i en kjennelse fra 22. februar 2011 uttalt følgende om samme:

”Tingretten har for det første lagt ned forbud mot « opplysninger som kan identifisere fornærmede og tiltalte ». Lagmannsretten finner ikke grunn til å legge ned slike restriksjoner hva gjelder tiltalte. Pressens egne etiske regler, forankret i Vær Varsomplakaten, samt straffeloven § 390 og § 246 flg. om henholdsvis privatlivets fred og ærekrenkelses, bør være tilstrekkelig til å hindre rettsstridige meddelelser fra pressen om tiltalte i saken. Det vises til Vær Varsomplakaten pkt. 4.7 første punktum:

« Vær varsom med bruk av navn og bilde og andre klare identifikasjonstegn på personer som omtales i forbindelse med klanderverdige eller straffbare forhold.»

Vi viser også til forarbeidene til personopplysningsloven, der Justisdepartementet la vesentlig vekt på å unngå at loven skulle bli en slags skjult sensur av mediene. Departementet konkluderte i spesialmerknaden til bestemmelsen slik: ”Som det der fremgår, bør tilsyn med mediens bruk av personopplysninger så langt det er forsvarlig av hensyn til personvernet begrenses til et etterfølgende ansvar for det ferdige og publiserte produktet.”

Vi står til tjeneste dersom Miljødepartementet ønsker nærmere dialog om utforming av konkrete bestemmelser.

Oslo, 2012-06-06

Med vennlig hilsen

Generalsekretær
Norsk Redaktørforening